JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MICHAEL B. ELMER
12 päivänä joulukuuta 1996 *

1. Tässä valituksessaan Siemens SA vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-459/93, Siemens SA vastaan komissio, 8.6.1995 antaman tuomion [1], jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pysytti Brysselin alueviranomaisten (Belgia) tuesta Siemens SA:n toimiin tietotekniikan ja televiestinnän alalla 24 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn komission päätöksen 92/483/ETY [2] (jäljempänä päätös 92/483), jossa komissio kielsi Brysselin alueviranomaista maksamasta Siemensille 28 694 000 Belgian frangin (BEF) suuruista määrää ja määräsi sen perimään Siemensiltä takaisin 227 751 000 BEF:n suuruisen määrän korkoineen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja komission päätökset

2. *Loi instaurant et coordonnant des mesures en vue de favoriser l'expansion économique et la création d'industries* -nimisen 17.7.1959 annetun Belgian lain (taloudellisen kasvun edistämistä ja uusien teollisuudenalojen luomista varten toteutettavien toimenpiteiden käyttöön ottamisesta ja yhteensovittamisesta annettu laki, jäljempänä vuoden 1959 laki) 1 §:n a momentissa perustetaan yleinen tukijärjestelmä sellaisia toimia varten, joilla "edistetään suoraan teollisten tai käsityöläisten yritysten perustamista, laajentamista, muuttamista ja uudenaikaistamista riippumatta siitä, toteuttavatko yritykset itse vai muut luonnolliset henkilöt taikka julkiset tai yksityiset oikeushenkilöt nämä toimet, mutta ainoastaan siltä osin kuin ne vastaavat yleistä taloudellista etua".

Lain 3 §:n a momentissa täsmennetään, että tuki voidaan myöntää tätä tarkoitusta varten hyväksytyille luottolaitoksille, jotka voivat niiden turvin myöntää halpakorkoisia lainoja 1 §:ssä tarkoitettuja toimia varten, edellyttäen, että tällaiset lainat käytetään laissa mainittuihin tarkoituksiin, joita ovat muun muassa "rakennettuja tai rakentamattomia kiinteistöjä varten tarkoitettujen investointien ja näiden toteuttamiseksi tarvittavia työvälineitä tai tarvikkeita varten tarkoitettujen investointien suora rahoitus" sekä "sellaisten aineettomien investointien suora rahoitus, joita ovat muun muassa organisaatiotutkimukset ja prototyyppejä, uusia tuotteita ja uusia valmistusmenetelmiä koskeva tutkimus tai kehitys".

3. Komissio otti kantaa siihen, soveltuiko tämä tukijärjestelmä yhteismarkkinoille, 17.6.1975 tekemässään päätöksessä 75/397/ETY [3] (jäljempänä päätös 75/397) tuesta, jonka Belgian hallitus myöntää taloudellisen kasvun edistämistä ja uusien teolli-

* Alkuperäinen kieli: tanska.

1 — Asia T-459/93, Siemens SA v. komissio, tuomio 8.6.1995 (Kok. 1995, s. II-1675).

2 — EYVL L 288, s. 25.

3 — EYVL L 177, s. 13.

suudenalojen luomista varten toteutettavien toimenpiteiden käyttöön ottamisesta ja yhteensovittamisesta 17.7.1959 annetun Belgian lain nojalla.

Päätöksen 75/397 johdanto-osan I osan ensimmäisessä ja toisessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"17.7.1959 annetulla Belgian lailla otetaan käyttöön toimenpiteitä taloudellisen kasvun edistämiseksi ja uusien yritysten syntymiseksi, ja tätä varten siinä säädetään sellaisiin toimiin myönnettävistä erilaisista tuista, joilla edistetään kotimaisten 'teollisten tai käsityöläisten yritysten perustamista, laajentamista, muuttamista ja uudenaikaistamista' ja jotka ovat yleisen taloudellisen edun mukaisia; 17.8.1959 annetun kuninkaallisen soveltamisasetuksen mukaan yleisen taloudellisen edun mukaisina pidetään 'erityisesti' seuraavia toimia: 'työllisyyspolitiikan alaan kuuluvia työllistämistoimia, uusien yritysten syntymistä ja uusien tuotteiden valmistusta, olemassa olevien yritysten kehittämistä siten, että ne sopeutuvat uusiin markkinaolosuhteisiin, huonosti menestyvien talouden alojen tilanteen parantamista, valtion taloudellisten voimavarojen järkiperäisempää käyttöä, työolosuhteiden parantamista, yritysten toimintaedellytysten parantamista tuotantokykyä tai kannattavuutta lisäämällä sekä tuotteiden laadun parantamista, tutkimuslaitteistojen hankkimista yrityksille tai näiden laitteistojen kehittämistä';

tämän lain mukaan Belgian hallitus voi myöntää tiettyjä etuja sellaisia investointeja varten, jotka yritykset toteuttavat näihin eri tarkoituksiin, ja näistä eduista olennaisen osan muodostavat:

— yritysten näiden investointien toteuttamiseksi ottamien lainojen korkotuet — — ."

Johdanto-osan II osassa todetaan, että komission mielestä yleinen tukijärjestelmä ei sovellu yhteismarkkinoille. Tältä osin komissio toteaa, että tukijärjestelmä on äärimmäisen yleinen, minkä vuoksi kaikki teollisuusyritykset voidaan sisällyttää sen soveltamisalaan niiden maantieteellisestä sijainnista tai teollisuudenalasta riippumatta.

Komissio katsoi kuitenkin (ks. erityisesti päätöksen 1 artiklan toinen luetelmakohta ja 2 artikla), että tuet, jotka on myönnetty yhdelle yritykselle tai lukumäärältään rajoitetulle määrälle yrityksiä vuoden 1959 lain mukaisesti, soveltuivat yhteismarkkinoille, jolleivät ne olleet päätöksessä tarkoitettuja merkittäviä tukia, joten niitä ei pitänyt etukäteen ilmoittaa komissiolle EY:n

perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan [4] mukaisesti. Kynnysarvot, joista lähtien tukia pidetään merkittävinä, on vahvistettu päätöksen 75/397 2 artiklassa sekä 14.9.1979 päivätyssä komission kirjeessä jäsenvaltioille (jäljempänä jäsenvaltioille osoitettu kirje) [5], joka koskee investointeihin tarkoitettujen yleisten tukijärjestelmien soveltamistapausten ilmoittamista komissiolle.

4. Belgian hallitus täsmensi aineettomien investointien käsitettä talousministeriön 2.2.1977 antamissa aineettomia investointeja koskevissa soveltamisohjeissa. Soveltamisohjeiden 2 kohdan mukaan käsitteen alaan kuuluvat:

"Kaupallisella tasolla: markkinatutkimukset, mainonnan parantamista koskevat tutkimukset, uusien tuotteiden markkinoille saattamista ja myyntipisteiden avaamista edeltävät tutkimukset jne. —— mielipidetutkimukset sekä asiakassuhteiden kartoittamista ja luomista koskevat tutkimukset".

Näitä soveltamisohjeita ei ole ilmoitettu komissiolle.

5. Vuoden 1977—1978 talousarviota koskevista ehdotuksista 22.12.1977 annetun lain (jäljempänä vuoden 1977 laki) 176 ja 24.1.1978 annetun kuninkaallisen asetuksen (jäljempänä vuoden 1978 kuninkaallinen asetus) mukaan voidaan myöntää peruuttamattomia pääoma-avustuksia, jotka vastaavat määrältään korkotukea, kun vuoden 1959 lain 1 §:ssä tarkoitetut toimet rahoitetaan yrityksen omista varoista.

6. Komissio hyväksyi vuoden 1977 laissa tarkoitetut tukitoimet 25.5.1978 päivätyllä, Belgian viranomaisille osoittamallaan kirjeellä (jäljempänä vuoden 1978 kirje). Komissio totesi kirjeessään muun muassa seuraavaa: "kyseessä ei ole uuden tukijärjestelmän luominen jo olemassa olevien tukijärjestelmien lisäksi, vaan tässä on kyse olemassa olevan tukijärjestelmän mukauttamisesta edellä määriteltyihin taloudellisiin olosuhteisiin".

7. Komissio julkaisi alueellista tukea koskevista järjestelmistä vuonna 1979 antamassaan tiedonannossa [6] (jäljempänä vuoden 1979 tiedonanto) ne periaatteet, joita se aikoi sovel-

4 — Perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa.

5 — Ks. jäsenvaltioille osoitettu kirje SG(79) D/10478, joka on julkaistu teoksessa *Droit de la concurrence dans les Communautés européennes*, osa II, s. 150, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto 1990. Nämä kynnysarvot on ilmoitettu päätöksessä 92/483, *Euroopan yhteisöjen virallinen lehti*, s. 27.

6 — EYVL 1979, C 31, s. 9.

taa perustamissopimuksen 92 artiklassa [7] ja sitä seuraavissa artikloissa annetun toimivaltansa nojalla sellaisiin alueellisiin tukijärjestelmiin, jotka oli jo otettu käyttöön tai jotka oli tarkoitus ottaa käyttöön yhteisön eri alueilla.

Vuoden 1979 tiedonannon 4 kohdassa todetaan, että yhteisössä käytetään tiettyjä alueellisen tuen muotoja, jotka eivät edellytä alkuinvestointia tai työpaikkojen luomista ja jotka ovat luonteeltaan toimintatukia, ja että komissio suhtautuu periaatteessa varauksellisesti toimintatukien soveltuvuuteen yhteismarkkinoille.

Tiedonannon liitteessä olevan 18 kohdan ii alakohdassa alkuinvestoinnin käsitteellä tarkoitetaan: "investointia käyttöomaisuuteen, mikä liittyy uuden laitoksen perustamiseen, olemassa olevan laitoksen laajentamiseen, sellaisen uuden toiminnan käynnistämiseen, joka johtaa toimivan yrityksen tuotteen tai tuotantomenetelmän perusteelliseen muuttamiseen (järkeistämisellä, rakennemuutoksella tai uudenaikaistamisella) — —".

8. Komissio katsoi päätöksessään 92/483, että osa niistä tuista, jotka Brysselin alueviranomainen myönsi Siemensin toimiin tietotekniikan ja televiestinnän alalla, ei soveltunut yhteismarkkinoille. Tässä päätöksessään komissio erotti toisistaan seitsemän erityyppistä tuettavaa toimea, jotka olivat laitteiston vuokraaminen asiakkaille, sisäiseen käyttöön tarkoitetun laitteiston hankinta, tietojenkäsittelyohjelmien kehittämiskustannukset, koulutuskustannukset, rakennushankinnat, mainoskampanjat ja markkinatutkimukset.

9. Komissio katsoi, etteivät asiakkaille vuokrattavan laitteiston hankinnasta aiheutuneet menot täyttäneet komission hyväksymiä, vuoden 1959 lain 1 §:ssä ja 3 §:n a momentissa säädettyjä edellytyksiä, koska niillä ei edistetty Siemensin rakenteen kehittämistä, laajentamista, muuttamista tai uudenaikaistamista. Komission mukaan näiden toimien rahoitukseen tarkoitetut tuet eivät olleet myöskään tukia asiakasyrityksille, koska nämä maksoivat kokonaan ne vuokrat, jotka Siemens määräsi harkintansa mukaan. Nämä tuet olivat siten pysyviä tukia Siemensin toimintaan. Lisäksi komissio totesi, että vaikka vuoden 1959 lakia olisi voitu soveltaa viimeksi mainittuihin tukiin, ne olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti, koska jäsenvaltioille osoitetussa kirjeessä vahvistetut kynnysarvot ylittyivät. Komissio huomautti tältä osin, että kyseiset investointiohjelmat oli jaettu useisiin eri tukihakemuksiin, vaikka menokohteiden samankaltaisuuden ja niiden toteuttamisen samanaikaisuuden vuoksi niitä olisi pitänyt käsitellä yhtenä menoohjelmana. Lisäksi alueviranomainen oli

7 — Perustamissopimuksen 92 artikla sisältää muun muassa seuraavat määräykset:
"1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
— —
3. Yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää:
a) tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma.
— —
c) tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla
— —"

ilman minkäänlaista loogista syytä ottanut huomioon ainoastaan 75 prosenttia kyseisen hankkeen kokonaismenoista.

10. Komissio katsoi samalla tapaa, että markkinatutkimuksiin ja mainoskampanjoihin tarkoitetut tuet eivät kuuluneet vuoden 1959 lain soveltamisalaan, koska ne eivät olleet investointitukia vaan toimintatukia. Komission mukaan nämä menot kuuluivat selvästi juokseviin toimintakustannuksiin, joista jokaisen yrityksen on tavanomaisessa liiketoiminnassaan vastattava.

11. Lopuksi komissio katsoi, että nämä tukimuodot eivät kuuluneet minkään perustamissopimuksen 92 artiklassa mainitun poikkeuksen soveltamisalaan.

12. Näin ollen komissio katsoi (päätöksen 1 artiklan c kohta), että 256 445 000 BEF:n suuruinen tuki sellaisia menoja varten, jotka aiheutuvat asiakkaille vuokratusta laitteistosta, mainoskampanjoista ja markkinatutkimuksista, oli myönnetty laittomasti ja perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan vastaisesti eikä tähän tukeen voitu soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan mukaista poikkeusta. Tästä syystä komissio kielsi päätöksensä 2 artiklassa alueviranomaista maksamasta Siemensille vielä maksamatta olevaa 28 694 000 BEF:n suuruista määrää ja määräsi sen perimään Siemensiltä takaisin jo maksetut 227 751 000 BEF.

13. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi komission päätöksen 92/483 kumoamiseksi nostetun kanteen 8.6.1995 antamallaan tuomiolla ja velvoitti Siemensin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asianosaisten vaatimukset ja väitteet

14. Siemens on vaatinut, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa 8.6.1995 annetun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion ja näin ollen myös päätöksen 92/483 1 artiklan c alakohdan ja 2 artiklan. Lisäksi Siemens on vaatinut, että yhteisöjen tuomioistuin velvoittaa komission korvaamaan sekä yhteisöjen tuomioistuimessa että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut. Vaatimustensa tueksi Siemens on vedonnut seuraaviin perusteisiin:

1) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että riidanalainen päätös oli riittävästi perusteltu.

2) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että jos tukia on myönnetty muihin tarkoituksiin kuin investointeihin yhteisön oikeudessa tarkoitetussa mielessä, niitä ei voida pitää vuoden 1959 lain hyväksymistä koskevan komission päätöksen soveltamisalaan kuuluvina, ja että ne olisi tämän vuoksi pitänyt ilmoittaa komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmät kyseisten menojen luonteesta eivät olleet oikeudellisesti perusteltuja, koska sen ei olisi pitänyt tutkia, olivatko kyseiset toimet yhteisön oikeudessa tarkoitettuja investointitoimia, vaan sen olisi pitänyt tutkia, kuuluivatko ne todellisuudessa vuoden 1959 lain aineelliseen soveltamisalaan.

4) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että Siemensin väitteet siitä, ettei ilmoittamiskynnys ollut ylittynyt, olivat merkityksettömiä sillä perusteella, että kyseisiä tukia ei voitu pitää komission hyväksymispäätöksen soveltamisalaan kuuluvina tukina sen vuoksi, että ne olivat yrityksen toimintaan suunnattuja tukia.

15. Komissio on vaatinut, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää valituksen ja että valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Ensimmäinen valitusperuste — perustelujen puutteellisuus

16. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 31—34 kohdassa todennut tältä osin seuraavaa:

"— — oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 189 artiklassa mainittujen toimien perusteluvelvollisuus, josta [määrä]tään perustamissopimuksen 190 artiklassa, ei ole pelkästään muodollisuus vaan sen tarkoituksena on antaa asianosaisille mahdollisuus puolustaa oikeuksiaan, yhteisöjen tuomioistuimille mahdollisuus harjoittaa valvontaansa ja jäsenvaltioille sekä niiden kansalaisille mahdollisuus saada tietoja niistä olosuhteista, joissa komissio on soveltanut perustamissopimusta (ks. erityisesti asia 24/62, Saksa v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 4.7.1963, Kok. 1963, s. 129) [8]. Kuitenkin myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan komissio ei ole kilpailusääntöjen noudattamisen turvaamiseksi tekemiensä päätösten perusteluissa velvollinen ottamaan kantaa kaikkiin asianomaisten hakemuksensa tueksi esittämiin väitteisiin, vaan sen on ainoastaan tutkittava sellaiset tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat väitteet, joilla on olennainen merkitys päätöksen kannalta (— — asiassa La Cinq v. komissio annetun tuomion [9] 41 kohta).

Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että mainoskampanjoiden ja markkinatutkimusten osalta komissio on todennut päätöksen perustelujen IV osassa, että ne 'eivät kuulu niihin menokohtiin, joita varten voidaan myöntää laissa säädettyjä tukia'[s. 29]. Seuraavaksi se katsoo, että niitä varten myönnetyt tuet ovat 'toimintatukia, koska nämä menot vastaavat juuri niitä yleisiä käyttökustannuksia, joista yritysten on vastattava niiden tavanomaisessa toiminnassa' (päätöksen [s.] 31 — —).

8 — Alaviite koskee ainoastaan tanskankielistä tekstiä.

9 — Asia T-44/90, La Cinq v. komissio, tuomio 24.1.1992 (Kok. 1992, s. II-1).

Samoin vuokra[lle annettavan] laitteiston hankintaa varten tehtyjen tukihakemusten väitetystä osittamisesta komissio toteaa päätöksen perustelujen IV osassa (s. 30), että 'tietyt investoinnit oli ositettu useisiin hakemuksiin, jotka täytäntöönpanoviranomaisen olisi pitänyt käsitellä kokonaisvaltaisesti yhden menokohdan käsittävänä hankkeena menojen samankaltaisuuden ja toimien toteuttamisen samanaikaisuuden vuoksi'. Tämän jälkeen komissio esittää tätä koskevia esimerkkejä. Tältä osin on syytä huomata, että komissio on pitänyt vuokra[lle annettavan] laitteiston hankintaa varten osoitettua tukea pysyvänä toimintatukena, joka jo luonteensa vuoksi ei kuulu vuoden 1959 laissa perustettuun yleiseen tukijärjestelmään (ks. perustelujen IV osa, päätöksen [s.] 29).

Edellä esitetyn perusteella komissio on kantajan mainitseman kahden kohdan osalta esittänyt ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joilla on olennainen merkitys päätöksen kannalta."

Oikeudenkäyntimenettely yhteisöjen tuomioistuimessa

17. Siemens väittää, ettei päätös 92/483 ollut niiden yhteisön oikeudessa asetettujen vaatimusten mukainen, joiden mukaan perustelujen on oltava selkeät ja asiaankuuluvat, jotta asianomainen taloudellinen toimija saa varmuudella tietoonsa kyseessä olevan säädöksen tai päätöksen perusteet. Komissio ei ole selittänyt syitä sille, miksi mainoskampanjoihin ja markkinatutkimuksiin liittyviin menoihin ei voitu myöntää vuoden 1959 lain mukaisia tukia. Pelkkä toteamus siitä, että tuet ovat toimintatukia, ei Siemensin mielestä riitä, koska komissio ei ole esittänyt syitä, joiden vuoksi yhteisön oikeudessa tarkoitetut toimintatuet eivät kuulu vuoden 1959 lain soveltamisalaan. Komissio ei Siemensin mielestä ole myöskään näyttänyt toteen, että tukea on syyttä haettu useilla eri hakemuksilla ja että komission vahvistamat kynnysarvot olisivat todellisuudessa ylittyneet.

18. Komissio toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio on yhteisön oikeuden mukainen. Sen mielestä perusteluvelvollisuus on muotovaatimus. Kyse ei siten ole perustelujen aineellisesta pätevyydestä. Lisäksi arvioitaessa sitä, täyttääkö päätös perustamissopimuksen 190 artiklassa määrättyä perusteluvelvollisuutta koskevat vaatimukset, on päätös on otettava huomioon kokonaisuutena. Päätöksestä 92/483 käy selvästi ilmi, että markkinatutkimuksiin ja mainoskampanjoihin tarkoitettua tukea on pidetty toimintatukena ja ettei Siemensin näitä koskevia menoja voitu pitää laissa säädettyihin tukiin oikeuttavina menoina. Päätöksestä ilmenee myös, että komission mukaan kyseiset investointiohjelmat oli keinotekoisesti jaettu erillisiin tukihakemuksiin ja että alueviranomainen oli ilman syytä ottanut huomioon ainoastaan 75 prosenttia kokonaismenoarviosta ja että näiden seikkojen perusteella komissio katsoi, että sen vahvistamat kynnysarvot oli ylitetty.

Kannanotto

19. Asiassa Remia ym. vastaan komissio 11.7.1985 antamassaan tuomiossa [10] yhteisöjen tuomioistuin totesi, että "vaikka komission on perustamissopimuksen 190 artiklan mukaan mainittava päätöksen perustana olevat tosiseikat ja ne oikeudelliset seikat, joiden vuoksi se on tehnyt päätöksensä, tässä määräyksessä ei edellytetä, että komissio tekee selkoa kaikista tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, joita hallinnollisessa menettelyssä on käsitelty. Asianomaiselle vastaisen päätöksen perustelujen on oltava sellaiset, että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta ja että asianomainen saa niistä tarvittavat tiedot voidakseen arvioida, onko päätös asianmukainen". Mainitun tuomion 40 kohdassa todetaan, että perusteluja on arvioitava riidanalaisen päätöksen koko asiayhteys huomioon ottaen. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on muun muassa asiassa komissio vastaan neuvosto 29.2.1996 antamassaan tuomiossa [11] todennut, että arvioitaessa sitä, ovatko päätöksen perustelut perustamissopimuksen 190 artiklassa määrättyjen vaatimusten mukaisia, on otettava huomioon myös päätöksen asiayhteys sekä kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt.

20. Nämä periaatteet vastaavat niitä, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt valituksenalaisen tuomionsa 31 kohdassa, eikä mielestäni ole syytä katsoa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi konkreettisesti soveltanut näitä periaatteita oikeudellisesti virheellisellä tavalla.

21. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 32 kohdassa on esitetty, komissio on päätöksessä 92/483 katsonut yhtäältä, että markkinatutkimuksiin ja mainoskampanjoihin tarkoitetut tuet olivat toimintatukia ja toisaalta, että näistä toimista aiheutuvien menojen ei voitu katsoa kuuluvan vuoden 1959 lain soveltamisalaan. Mielestäni Siemens pystyi tämän perusteella riittävästi arvioimaan, oliko sillä perusteita saattaa päätöksen 92/483 pätevyys yhteisöjen tuomioistuinten tutkittavaksi. On huomattava, että komissio oli vuoden 1979 tiedonannossaan jo nimenomaisesti todennut, että toimintatuet eivät pääsääntöisesti soveltuneet yhteismarkkinoille ja että yhteisöjen tuomioistuin oli asiassa Italia vastaan komissio 6.11.1990 antamassaan tuomiossa [12] ilmaissut samansuuntaisen kantansa.

22. Mielestäni ei myöskään ole mitään syytä katsoa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi soveltanut väärin yhteisön oikeussääntöjä katsoessaan, että komissio oli riittävästi perustellut kantansa, jonka mukaan vuokralle annettavan laitteiston hankintaan tarkoitettu tuki ylitti komission vahvistamat kynnysarvot. Kuten komissio on huomauttanut, perusteluvaatimuksen tarkoituksena on taata se, että taloudellinen toimija, johon päätös vaikuttaa, saa riittävästi tietoonsa päätöksen perusteet. Komission päätöksessä on selvästi todettu, että komissio katsoo yhtäältä, että meno-ohjelmat on laittomasti jaettu eri tukihakemuksiin, ja toisaalta että menoarviota on perusteettomasti pienennetty. Näin ollen nämä perustelut täyttävät

10 — Asia 42/84, Remia ym. v. komissio, tuomio 11.7.1985 (Kok. 1985, s. 2545, 26 kohta).

11 — Asia C-122/94, komissio v. neuvosto, tuomio 29.2.1996 (Kok. 1996, s. I-881, 29 kohta).

12 — Asia C-86/89, Italia v. komissio, tuomio 6.11.1990 (Kok. 1990, s. I-3891, 18 kohta).

mielestäni hyvin tehtävänsä. Siemensin väite näyttää myös koskevan lähinnä sitä, onko komissio esittänyt riittävää näyttöä niistä seikoista, joita päätös koskee. Tämä on kuitenkin täysin eri asia, jota yhteisöjen tuomioistuin ei voi ratkaista, koska perustamissopimuksen 168 a artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta valitusasioissa rajoittuu oikeuskysymyksiin.

23. Näin ollen katson, että perustelujen puutteellisuutta koskeva valitusperuste on hylättävä.

Toinen valitusperuste — mitä tukimuotoja hyväksytty tukijärjestelmä koskee?

24. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 45—48 kohdassa todennut seuraavaa:

"On syytä tutkia, sallivatko kyseiset säännökset muihin kuin investointitarkoituksiin suunnattujen tukien myöntämisen. Tätä tarkoitusta varten yleistä tukijärjestelmää koskevia kansallisia säännöksiä on tulkittava yhteisön säännösten ja määräysten mukaisesti. Täsmällisemmin sanottuna vuoden 1959 lakia ja vuoden 1977 lain 176 §:ää, jotka on täytäntöönpantu vuoden 1978 kuninkaallisella asetuksella, on tulkittava päätöksen 75/397 ja [vuoden 1978] kirjeen sekä perustamissopimuksen asian kannalta merkittävien määräysten mukaisesti.

Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että vuoden 1959 lain 1 §:n a momentin mukaan [voidaan myöntää] 'ylei[siä] tuk[ia] sellaisia toimia varten, joilla edistetään suoraan teollisten tai käsityöläisten yritysten perustamista, laajentamista, toiminnan muuttamista ja uudenaikaistamista — — siltä osin kuin ne vastaavat yleistä taloudellista etua' ja saman lain 3 §:n a momentissa täsmennetään, että nämä tuet myönnetään hyväksyttyjen luottolaitosten myöntämiin lainoihin liittyvinä korkohyvityksinä ja että nämä tuet on varattu investointien rahoittamiseen. Komissio on päätöksessä 75/397 katsonut, että vuoden 1959 lailla perustettu järjestelmä koski 'yritysten ... eri tavoin toteuttamia investointeja varten tarkoitettuja tukia' (päätöksen 75/397 s. 13). — — Komissio hyväksyi 25.5.1978 päivätyssä, vuoden 1978 kuninkaallista asetusta koskevassa kirjeessään nämä 'investoin[teihin]' myönnettävät tuet päätöksessä 75/397 määrättyä 'valvontamenettelyä' noudattaen (kirjeen s. 2).

Edellä esitetystä seuraa, että jos Belgian viranomaisten kyseistä yleistä tukijärjestelmää soveltaen myöntämiä tukia ei ole tarkoitettu investointeja varten, ne eivät kuulu komission hyväksymiin tukiin ja tämän vuoksi ne on ilmoitettava komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Lisäksi on syytä todeta, kuten komissio on perustellusti vakuuttanut, että toimintatuet, eli tuet, joiden tarkoituksena on vapauttaa yritys sellaisista menoista, joista se olisi normaalisti vastannut juoksevassa hallinnossaan tai tavanomaisessa toiminnassaan, eivät periaatteessa kuulu edellä mainitun 92 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan eikä niiden siten voida katsoa tulleen hyväksytyiksi päätöksellä 75/397 ja 25.5.1978 päivätyllä kirjeellä. Itse asiassa oikeuskäytännön mukaan nämä tuet periaatteessa vääristävät kilpailua aloilla, joilla niitä myönnetään, eikä niiden avulla jo niiden luonteensakaan perusteella voida saavuttaa jotakin edellä mainituissa poikkeus-[määräyksissä] vahvistetuista tavoitteista (ks. tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen tuomiot, asia C-86/89, Italia v. komissio, tuomio 6.11.1990, Kok. 1990, s. I-3891 ja asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307)."

Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

25. Siemens on vedonnut yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Italia vastaan komissio (Italgrani-tapaus) 5.10.1994 antamaan tuomioon [13] ja todennut, että koska komissio oli jo hyväksynyt yleisen tukijärjestelmän, tämän järjestelmän yksittäisiä soveltamistapauksia oli arvioitava suhteessa hyväksyttyyn järjestelmään eikä perustamissopimuksen 92 artiklaan. Siemensin mukaan vuoden 1959 lain hyväksymistä koskeva komission päätös ei rajoitu investointeihin yhteisön oikeudessa tarkoitetussa mielessä. Hyväksyvä päätös koskee kaikkia tukia, jotka eivät ylitä komission vahvistamia kynnysarvoja, jos tuet kuuluvat vuoden 1959 lain soveltamisalaan, sellaisena kuin sitä on tulkittu Belgian oikeudessa (ks. tältä osin 2.2.1977 annetut hallituksen soveltamisohjeet). Joka tapauksessa Siemens katsoo, ettei komissio voi myöhemmin tulkita lakia eri tavalla kuin se on tehnyt päätöksessä 75/397. Tästä syystä Siemens katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut yhteisön oikeutta väärin katsoessaan, että vuoden 1959 lakia oli tulkittava yhteisön oikeuden perusteella perustamissopimus mukaan lukien, vaikka sen olisi pitänyt määritellä vuoden 1959 lain soveltamisala Belgian oikeuden ja tämän lain hyväksymistä koskevan komission päätöksen perusteella.

26. Komissio on todennut tältä osin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yhteisön oikeudessa edellytetyllä tavalla tulkinnut vuoden 1959 lakia komission hyväksyvän päätöksen perusteella. Tällä tavalla taataan yhteisön oikeudelta vaadittava yhtenäisyys. Jos soveltamisala sitä vastoin määriteltäisiin kansallisen oikeuden perusteella, tämä johtaisi yhteisön oikeuden epäyhtenäiseen soveltamiseen. Komissio on

13 — Asia C-47/91, Italia v. komissio, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4635).

lisäksi todennut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi tässä yhteydessä perustellusti ottaa huomioon muita yhteisön oikeuden relevantteja oikeussääntöjä, esimerkiksi perustamissopimuksen 92 artiklan, tulkitessaan tukijärjestelmän hyväksymistä koskevan päätöksen tarkkaa soveltamisalaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on juuri tällä perusteella todennut, että hyväksytty tukijärjestelmä koski investointitukia eikä sitä vastoin toimintatukia.

Kannanotto

27. Kuten Siemens on esittänyt, yhteisöjen tuomioistuin on jo ottanut kantaa siihen, mikä merkitys hyväksytylle yleiselle tukijärjestelmälle on annettava arvioitaessa sitä, onko yksittäinen tuki yhteisön oikeuden mukainen. Edellä mainitussa Italgranitapauksessa yhteisöjen tuomioistuin totesi tuomion 24 ja 25 kohdassa seuraavaa:

"— — tutkiessaan yksittäistä tukea, joka väitetään myönnetyksi aikaisemmin hyväksytyn järjestelmän perusteella, komissio ei voi enää tutkia sitä suoraan perustamissopimuksen kannalta. Komission on ensin ennen minkäänlaisen menettelyn aloittamista tutkittava ainoastaan, kuuluuko tuki yleisen järjestelmän soveltamisalaan ja täyttääkö se yleisen tukijärjestelmän hyväksymistä koskevassa päätöksessä asetetut edellytykset. Jollei komissio menettelisi tällä tavalla, se voisi kutakin yksittäistä tukea tutkiessaan harkita uudelleen tukijärjestelmän hyväksymistä koskevaa päätöstään, jonka tekeminen on jo edellyttänyt tukijärjestelmän tutkimista perustamissopimuksen 92 artiklan kannalta. [14] Tämä vaarantaisi luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden toteutumisen sekä jäsenvaltioiden että taloudellisten toimijoiden näkökulmasta, koska komissio voisi milloin tahansa kieltää sellaiset yksittäiset tuet, jotka ovat täysin tukijärjestelmän hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisia.

Jos komissio toteaa tällaisen rajoitetun tutkimuksen perusteella, että yksittäinen tuki on järjestelmän hyväksymistä koskevan päätöksen mukainen, tukea on pidettävä hyväksyttynä tukena ja siten voimassa olevana tukena — —"

28. Jos tuen väitetään kuuluvan hyväksyttyyn yleiseen tukijärjestelmään, sen soveltuvuutta yhteismarkkinoille on arvioitava suhteessa siihen komission päätökseen, jolla kyseinen yleinen tukijärjestelmä on hyväksytty. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kansallisen oikeuden mukaan ratkaistaisiin, miten hyväksytyn tukijärjestelmän soveltamisala määritellään.

29. Vuoden 1959 lakiin sisältyvän yleisen tukijärjestelmän laillisuus perustuu komission hyväksyvään päätökseen. Laissa vahvistetut tukien jakoperusteet kuuluvat olennaisena osana niihin edellytyksiin ja ehtoihin,

14 — Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdasta seuraa, että voimassa oleva tukijärjestelmä, joka ei komission mielestä sovellu yhteismarkkinoille, voidaan määrätä poistettavaksi tai muutettavaksi ainoastaan tulevan ajan osalta.

joiden perusteella komissio on hyväksynyt järjestelmän. Tämän yhteisön oikeuden alaan kuuluvan yleisluonteisen toimen tarkka soveltamisala on määriteltävä yhteisön oikeuden eikä kansallisen oikeuden perusteella. Tältä osin voidaan viitata yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan yhteisön johdettua oikeutta on tulkittava perustamissopimuksen määräysten mukaisesti, [15] ja asiassa Philip Morris Holland vastaan komissio 17.9.1980 annettuun tuomioon [16], jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että komission on käytettävä valtion tukea koskeviin sääntöihin perustuvaa harkintavaltaansa yhteisön näkökulma huomioon ottaen ja tuen yhteensoveltuvuutta perustamissopimuksen kanssa on arvioitava yhteisön eikä vain yhden jäsenvaltion kannalta. Tukijärjestelmän hyväksymistä koskevan komission päätöksen tarkkaa soveltamisalaa ei mielestäni voida määritellä ottamatta huomioon muita yhteisön oikeuden oikeussääntöjä ja erityisesti perustamissopimuksen määräyksiä. Hyväksymispäätöstä on arvioitava niiden toimivaltuuksien perusteella, jotka komissiolle on annettu perustamissopimuksessa, mikä edellyttää asian arviointia yhteisön kannalta, kuten edellä on todettu.

30. Lisäksi valtion tukea koskevien oikeussääntöjen tehokkaan vaikutuksen turvaamisen tarve puhuu mielestäni ratkaisevalla tavalla sitä vastaan, että kansallinen oikeus voitaisiin ottaa tulkinnassa huomioon. Kansalliseen oikeuteen perustuva tulkinta voisi johtaa siihen, ettei yhteisön oikeutta sovellettaisi yhtenäisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Toimenpiteen laillisuus riippuisi esimerkiksi siitä, miten investoinnin käsite määritellään kansallisessa oikeudessa. Tällainen oikeudellinen tilanne jo sinänsä voisi aiheuttaa kilpailun vääristymistä.

31. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei mielestäni ole soveltanut yhteisön oikeutta väärin, kun se on tuomionsa 45 kohdassa todennut, että yleistä tukijärjestelmää oli tulkittava sen hyväksymistä koskevan päätöksen, vuoden 1978 kirjeen ja perustamissopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisesti, ja kun se on 46—48 kohdassa katsonut, että hyväksymispäätös koski ainoastaan investointitukia eikä toimintatukia. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, komissio on päätöksessään 75/397 nimenomaisesti määritellyt, että päätöksen soveltamisalaan kuuluvien tukien kohteena ovat investoinnit. Sama koskee vuoden 1978 kirjettä. Lisäksi komissio on vuoden 1979 tiedonannossaan nimenomaisesti ilmaissut suhtautuvansa periaatteessa varauksellisesti toimintatukien soveltuvuuteen yhteismarkkinoille. Myös yhteisöjen tuomioistuin on ilmaissut samanlaisen kantansa asiassa Italia vastaan komissio 6.11.1990 antamassaan tuomiossa [17], jossa se totesi, että "— — kyseistä tukea on pidettävä toimintatukena kyseisille yrityksille ja siksi tuki sellaisenaan muuttaa kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun vastaisesti". Nämä seikat huomioon ottaen on erittäin

15 — Ks. esim. yhdistetyt asiat C-427/93, C-429/93 ja C-436/93, Bristol-Myers Squibb ym., tuomio 11.7.1996 (Kok. 1996, s. I-3457, 27 kohta) ja asia C-100/90, komissio v. Tanska, tuomio 17.10.1991 (Kok. 1991, s. I-5089, 11 kohta).

16 — Asia 730/79, Philip Morris Holland v. komissio, tuomio 17.9.1980 (Kok. 1980, s. 2671, 24 ja 26 kohta).

17 — Asia C-86/89, Italia v. komissio, tuomio 6.11.1990 (Kok. 1990, s. I-3891).

epätodennäköistä, että päätös 75/397 koskisi muita kuin investointitukia yhteisön oikeudessa tarkoitetussa mielessä.

32. Kaikkien näiden syiden vuoksi katson, ettei tätä valitusperustetta ole syytä hyväksyä.

Kolmas valitusperuste — mainoskampanjoihin, markkinatutkimuksiin ja vuokralle annettavan laitteiston hankintaan tarkoitettujen tukien määrittely

33. Mainoskampanjoihin ja markkinatutkimuksiin tarkoitettujen tukien osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 53 ja 55 kohdassa todennut seuraavaa:

"Koska 25.5.1978 päivätyssä kirjeessä hyväksytään pääoma-avustuksena myönnettävä tuki ainoastaan investointien rahoittamiseksi, on syytä tutkia, onko esillä olevan oikeudenkäynnin kohteena oleva tuki tarkoitettu investointien rahoittamiseen. Tässä yhteydessä on syytä muistaa, että asiaa on arvioitava yhteisön kannalta merkittävässä yhteydessä (asia 730/79, Philip Morris Holland v. komissio, tuomio 17.9.1980, Kok. 1980, s. 2671, 24 kohta), joten kirjanpitoon ja verotukseen liittyvillä kansalliseen oikeuteen perustuvilla kantajan väitteillä ei tässä tapauksessa ole merkitystä.

— —

Edellä esitetyn perusteella nämä tuet oli osoitettu Siemensin tuotteiden markkinoin[tiin], joka kuuluu sen juoksevaan toimintaan. Siten niitä ei voida pitää investointitukina eikä niitä varten voida myöntää tukea pääoma-avustuksina myönnettävien investointitukien hyväksymisestä 25 päivänä toukokuuta 1978 tehdyn komission päätöksen nojalla."

34. Vuokralle annettavan laitteiston hankintaan tarkoitetuista tuista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut tuomionsa 57 ja 58 kohdassa seuraavaa:

"Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, ettei tämä liiketoimi aiheuta teknisiä tai rakenteellisia muutoksia eikä sillä edistetä muuta kuin Siemensin kaupallista kehitystä. Kuten vastaaja on vakuuttanut, näiden tukien avulla Siemens on itse asiassa voinut tietyn ajan tarjota asiakkailleen keinotekoisesti edullisia ehtoja ja täysin perusteettomasti lisätä voittomarginaaliaan.

Lopuksi kantaja ei voi väittää, että kyseiset tuet edistäisivät laitteistoa vuokraavien kolmansien yritysten perustamista, laajentamista, muuttamista tai uudenaikaistamista ja että ne siten kuuluisivat hyväksyttyyn yleiseen tukijärjestelmään. Itse asiassa tällaiset yritykset maksavat Siemensin täysin vapaasti määräämää vuokraa; Siemens on siis ainoa

tuensaaja ja tuen avulla se voi alentaa vuokraa ja vääristää siten kilpailua kilpailijayritysten kanssa."

Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

35. Siemens on väittänyt, että mainoskampanjoihin ja markkinatutkimuksiin tarkoitetut tuet kuuluivat vuoden 1959 lain soveltamisalaan, koska kyse oli lain 3 §:n a momentissa tarkoitetuista investoinneista aineettomaan omaisuuteen. Tämä käy ilmi myös talousministeriön 2.2.1977 antamista soveltamisohjeista, joissa todetaan, että mainittujen säännösten mukaan tukea voitiin myöntää seuraaviin toimiin: "markkinatutkimukset, mainonnan parantamista koskevat tutkimukset, uusien tuotteiden markkinoille saattamista ja myyntipisteiden avaamista edeltävät tutkimukset jne. — — mielipidetutkimukset sekä asiakassuhteiden kartoittamista ja luomista koskevat tutkimukset".

Siemens väittää, että myös vuokralle annettavan laitteiston hankintaan tarkoitetut tuet kuuluvat lain 3 §:n a momentin soveltamisalaan, joka kattaa siinä mainittujen toimien "toteuttamiseksi tarvittavia työvälineitä tai tarvikkeita varten tarkoitettujen investointien suora[n] rahoitu[ksen]". Siemensin mukaan tuki tulee lisäksi niiden yritysten hyväksi, jotka vuokraavat laitteiston, ja vuoden 1959 laki koskee myös tällaista tilannetta.

Lopuksi Siemens on täsmentänyt, että sen valitus perustuu lisäksi siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käyttänyt yhteisön oikeuden mukaista investoinnin käsitettä vuoden 1959 lain soveltamisalan määrittämiseksi ja että se on pitänyt Siemensiä ainoana tuensaajana sillä perusteella, että juuri Siemens määräsi vuokran suuruuden.

36. Komissio on huomauttanut, ettei kyseisiä valitusperusteita voida asiallisesti tutkia, koska ne edellyttävät aineellisten tosiseikkojen arviointia, eivätkä nämä voi olla valituksen kohteena. Lisäksi komissio on todennut, ettei Belgian hallituksen 2.2.1977 antamia soveltamisohjeita ollut annettu sille tiedoksi ja että näissä soveltamisohjeissa aineettoman investoinnin käsitettä on tulkittu laajemmin kuin mitä vuoden 1959 lain 3 §:n a momentissa säädetään.

Kannanotto

37. Kuten olen edellä todennut, mielestäni vuoden 1959 lakia on perustellusti tulkittu asiaa koskevien yhteisön oikeussääntöjen mukaisesti, ja tästä seuraa, että yhteisön oikeudessa tarkoitetut toimintatuet eivät kuulu hyväksytyn tukijärjestelmän soveltamisalaan. Belgian hallituksen 2.2.1977 antamat soveltamisohjeet ovat hyvä esimerkki niistä haitallisista seurauksista, jotka aiheutuisivat siitä, jos tukijärjestelmän hyväksy-

mistä koskevaa komission päätöstä tulkittaisiin kansallisen oikeuden perusteella. Näissä soveltamisohjeissa aineettoman investoinnin käsitettä on tulkittu paljon laajemmin kuin mitä vuoden 1959 lain 3 §:n a momentin sanamuodosta välittömästi seuraa. Soveltamisohjeet olisi siten pitänyt ilmoittaa komissiolle, jotta tämä olisi voinut ratkaista, kuuluvatko ne hyväksytyn tukijärjestelmän soveltamisalaan.

38. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 54 ja 56 kohdassa määritellyt toimet, joihin tukea oli myönnetty, seuraavasti:

"Mainoskampanjoiden ja markkinatutkimusten osalta kantajan Belgian viranomaisille 30.9.1985 osoittamasta hakemuksesta, joka on otsikoitu 'Siemensin 113 600 000 BEF:n suuruinen investointihanke Brysselissä', ilmenee seuraavaa: 'Uusien tuotteiden markkinoinnille ja myynnin edistämiselle on varattu 37 600 000 BEF:n suuruinen määrä investointeja. Henkilökohtainen tietokone ja toimiston tiedotusohjelma HICOM ovat kaksi tällaista esimerkkiä.' Samoin investointihankkeeseen liittyvästä, 29.9.1986 tehtyyn tukihakemukseen liitetystä selostuksesta ilmenee, että 'toimistotarvikkeita, tietotekniikkaa ja valmistusmenetelmien automatisointia koskevilla Belgian markkinoilla on havaittu huomattavaa kasvua' ja 'markkinaosuutensa säilyttämiseksi tai jopa kasvattamiseksi näillä toimialoilla [se tehostaisi] tulevien vuosien aikana markkinointitoimintaansa'.

Vuokra[lle anne]ttavan laitteiston hankintaan liittyy laitteiston ostaminen Siemens-konserniin kuuluvilta yrityksiltä ja sen vuokra[lle antaminen] markkinoilla; tätä varten tarkoitettujen tukien osalta 19.7.1985, 30.6.1986, 15.7.1986 ja 12.8.1987 tehtyihin tukihakemuksiin liitetyistä asiakirjoista ilmenee, että Siemens itse pitää kyseistä liiketoimea 'perinteisenä myyntinä', ja toteaa, että 'tämän myyntimenetelmän ansiosta' se on 'voinut voimakkaasti laajentaa markkinaosuuttaan tietotekniikan ja toimistotarvikkeiden alalla' (ks. erityisesti 12.8.1987 päivättyyn hakemukseen liitetty asiakirja)."

39. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Hilti vastaan komissio 2.3.1994 antamassaan tuomiossa [18] todennut, muutoksenhakuperusteena voidaan käyttää ainoastaan oikeussääntöjen virheellistä soveltamista, ei tosiseikkojen arviointia. Käsitykseni mukaan tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kuvausta niistä toimista, joihin tukea on myönnetty, ei voida riitauttaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei yhteisöjen tuomioistuin saisi oikeudellisesti arvioida näitä tosiseikkoja eli ettei yhteisöjen tuomioistuin voisi ottaa kantaa siihen, onko nämä tosiseikat liitettävä yhteisön oikeudessa käytettyyn investointituen vai toimintatuen käsitteeseen, ja ettei se voisi ottaa kantaa siihen, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin soveltanut oikeussääntöjä oikein.

— —

18 — Asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994 (Kok. 1994, s. I-667, 10 kohta).

40. Edellä mainituista 54 ja 56 kohdasta käy ilmi, että Siemensille myönnetty tuki käytettiin osaksi vuokralle annettavan laitteiston ostamiseen emoyhtiöltä ja osaksi uusien tuotteiden markkinointiin. Näihin kiinteästi yrityksen tuotteiden markkinointiin liittyviin toimiin tarkoitettua tukea on mielestäni vaikea pitää investointitukena. Näin ollen tukea ei ole tarkoitettu uusien tuotteiden kehittelyyn tai markkinatutkimuksiin, joita voidaan käyttää perusteena tuotekehityshankkeiden toteuttamiselle tai jatkamiselle (ks. tältä osin päätöksen 75/397 johdanto-osan I osan ensimmäinen ja toinen perustelukappale). Sitä vastoin tässä on kyse jo olemassa olevien tuotteiden markkinoinnista. Näin ollen ei ole mielestäni mitään syytä poiketa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen luonnehdinnasta, jonka mukaan tämä tuki on toimintatukea.

41. Sitä vastoin mielestäni se, onko vuokralle annettavan laitteiston hankintaan tarkoitetun tuen saajana pidettävä yritystä, jolle ostettu laitteisto on vuokrattu, on tosiseikkoja koskeva kysymys eikä oikeuskysymys, joten sen tutkiminen ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siten tuomionsa 50 kohdassa pyrkinyt konkreettisesti arvioimaan, kuka todellinen tuensaaja on.

42. Joka tapauksessa on mielestäni vaikea kuvitella, että tällaisiin välillisiin tukiin sovellettaisiin hyväksyttyä tukijärjestelmää, joka koskee "suoraan teollisten — — yritysten — — uudenaikaistamis[ta]" edistäviä toimia (ks. vuoden 1959 lain 1 §:n 1 momentin a kohta), jotka toteutetaan rahoittamalla suoraan "— — työvälineitä tai tarvikkeita varten tarkoitettuj[a] investoint[eja]" (ks. vuoden 1959 lain 3 §:n a momentti). Siemens ei investoi suoraan siihen yritykseen, joka vuokraa sen ostaman laitteiston. Kyse on pelkästään laitteiston vuokraamisesta useille sattumanvaraisesti valikoituneille yrityksille näiden yritysten kannalta tavanomaisin markkinoilla käytetyin ehdoin.

43. Lisäksi jos alueviranomainen olisi halunnut edistää tiettyjen yritysten tietojenkäsittelylaitteiston uusimista, se olisi voinut päätöksen 75/397 ja vuoden 1978 kirjeen sallimissa rajoissa myöntää näille yrityksille suoraa tukea tällaisen laitteiston hankintaan näiden itsensä valitsemilta tavarantoimittajilta. Tuen myöntäminen tietylle tavarantoimittajalle, joka tässä tapauksessa oli Siemens, vääristää kilpailua toimittajien välillä, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 58 kohdassa todennut. Tuella on siten selvästi kielteisiä vaikutuksia aivan toisessa myyntiportaassa kuin missä tuensaajiksi väitetyt yritykset eli yritykset, joille laitteisto on vuokrattu, toimivat. Tämä tarpeeton kilpailun vääristymä vahvistaa olettamusta siitä, että tuki ei kuulu hyväksytyn tukijärjestelmän soveltamisalaan. Tätä järjestelmää on yhtäältä tulkittava yhteisön oikeuteen kuuluvan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti, jonka mukaan kilpailua ei saa vääristää enempää kuin on tarpeen tavoitellun päämäärän

saavuttamiseksi. [19] Toisaalta valtion tukea koskevissa säännöissä ei voida sallia tiettyjen kotimaisten yritysten tuotteiden edullisempaa kohtelua, mikä olisi perustamissopimuksen 30 artiklan vastaista. [20]

44. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei mielestäni ole soveltanut yhteisön oikeutta väärin katsoessaan, etteivät mainoskampanjoihin ja markkinatutkimuksiin taikka vuokralle annettavan laitteiston hankintaan tarkoitetut tuet kuuluneet päätöksen 75/397 tai vuoden 1978 kirjeen soveltamisalaan.

Neljäs valitusperuste — olisiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pitänyt tutkia ilmoittamiskynnyksen ylittymistä koskeva väite?

45. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 62 kohdassa todennut, että "kun on katsottu, etteivät kyseiset tuet kuuluneet päätöksellä 75/397 ja [vuoden 1978] kirjeellä hyväksyttyyn yleiseen tukijärjestelmään, koska ne olivat tukea yrityksen toiminnalle, ei ole syytä tutkia, onko näissä päätöksissä määrättyjä edellytyksiä esimerkiksi ilmoittamiselle asetettujen alarajojen osalta noudatettu".

46. Kuten edellä esitetystä ilmenee, mielestäni ei ole syytä poiketa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kannasta, jonka mukaan mainoskampanjoihin, markkinatutkimuksiin ja vuokralle annettavan laitteiston hankintaan tarkoitetut tuet olivat sentyyppisiä, että ne eivät kuuluneet päätöksellä 75/397 ja vuoden 1978 kirjeellä hyväksytyn tukijärjestelmän soveltamisalaan. Tästä syystä ei ole tarpeen ratkaista kysymystä ilmoittamiskynnyksen mahdollisesta ylittymisestä, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut.

47. Näin ollen myös tämä valitusperuste on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

48. Komissio on vaatinut, että Siemens velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asian hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

19 — Ks. tältä osin edellä alaviitteessä 17 mainittu asia Philip Morris Holland v. komissio, 17 kohta ja *komission kahdestoista kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus*, 160 kohta.

20 — Ks. asia C-21/88, Du Pont de Nemours Italiana, tuomio 20.3.1990 (Kok. 1990, s. I-889) ja asia 18/84, komissio v. Ranska, tuomio 7.5.1985 (Kok. 1985, s. 1339).

Ratkaisuehdotus

Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.